



Social- och hälsovårdsministeriets förordning om hygieniska arrangemang och avfallshantering vid stora offentliga tillställningar 10.6.2009/405

Hygieniska arrangemang och avfallshantering vid stora offentliga tillställningar

I hälsoskyddslagen (763/1994) sägs att vid stora offentliga tillställningar ska avfallshanteringen och de hygieniska förhållandena ordnas så att de inte orsakar hälsofara. Enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning (405/2009), som trädde i kraft den 15 juni 2009, gäller att vid stora offentliga tillställningar i vilka över 500 personer förväntas delta samtidigt ska det reserveras tillräckligt många toaletter med möjlighet till handtvätt för allmänheten. Avfallshanteringen ska ordnas så att den inte förorsakar sanitära olägenheter. Toaletterna och avfallskärnen ska tömmas på ett hygieniskt sätt och tillräckligt ofta.

Genom förordningen (405/2009) upphävdes social- och hälsovårdsministeriets förordning om försäljning av livsmedel utomhus samt om hygieniska arrangemang och avfallshantering vid stora offentliga tillställningar (731/2007). Försäljningen av livsmedel utomhus regleras i fortsättningen genom jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien i vissa livsmedelslokaler (28/2009).

Toaletter

I bilagan till förordningen (405/2009) föreskrivs följande om toaletter:

1. Vid stora offentliga tillställningar ska det finnas tillgång till tillräckligt många och lämpligt utrustade toaletter för både män och kvinnor. Toaletterna ska vara ändamålsenligt placerade i olika delar av det område där tillställningen äger rum. På toaletterna eller i deras omedelbara närhet ska det finnas möjlighet till handtvätt eller annan tillräcklig möjlighet att upprätthålla handhygienen. Toaletterna ska tömmas och städas på behörigt sätt. Skyltar som visar var toaletterna finns ska placeras ut på området.
2. Toaletter reserveras enligt tabellen på sidan två. En toalett ska reserveras för rörelsehindrade för varje påbörjat 1 000-tal personer. Den som arrangerar tillställningen ska vara beredd på att vid behov tillräckligt snabbt ordna flera toaletter till platsen.
3. Femtio procent av herrtoaletterna kan ersättas med motsvarande antal pissoarer.
4. Avvikelse från kraven i denna förordning kan göras om tillställningens art och platsen där tillställningen äger rum kräver det. Bland annat kan andra allmänna toaletter i närheten eller det att deltagarna är inkvarterade i husbilar eller husvagnar betraktas som faktorer som minskar behovet av toaletter. Antalet toaletter ska på motsvarande sätt utökas bland annat om tillställningen pågår över fem timmar eller om det serveras alkohol vid tillställningen.

Dnr 8321/11.02.02.07/2011

15.11.2011

5. Avvikelser från de riktgivande antal toaletter som enligt denna förordning ska finnas tillgängliga kan göras vid andra än stora offentliga tillställningar med beaktande av tillställningens längd och art.

Antal deltagare	Damtoaletter	Herrtoaletter	Av dem för rörelsehindrade
< 50 *	1	1	1
51–250 *	2	2	1
251–500 *	3	3	1
501–750	5	4	1
751–1 000	6	5	1
över 1 000 deltagare, för varje påbörjat 250-tal deltagare	+1	+1	1/1 000 deltagare

*riktgivande

Antalet toaletter är riktgivande för tillställningar med högst 500 personer. Man kan avvika från de riktgivande antalen beroende på tillställningens längd och art. Den som arrangerar en tillställning med få deltagare (< 50) kan komma överens om att deltagarna får använda WC-lokalerna i en närliggande offentlig byggnad. Då behöver det inte ordnas särskilda toaletter för tillställningen. Exempel på olika slags tillställningar är idrottshändelser, vinbyfestivaler, basarer, utomhusföreställningar och utomhuskonserter. När det gäller offentliga tillställningar med fler än 500 deltagare är de antal toaletter som anges i tabellen ovillkorliga minimikrav.

Vid tillställningar som pågår flera dagar och där det totala antalet besökare är stort men där deltagarna i regel stannar en kort tid (1–2 timmar) ska behovet av toaletter dimensioneras enligt det beräknade största antalet samtidiga deltagare (exempelvis jultorg).

På toaletterna eller i deras omedelbara närhet ska det finnas möjlighet till handtvätt eller annan tillräcklig möjlighet att upprätthålla handhygien. Upprätthållande av handhygien kan anses innefatta exempelvis handsköljmedel eller rengöringshanddukar.

Placering och hygienisk tömning av toaletter och avfallskärl

Enligt 12 och 14 § i hälsoskyddsförordningen (1280/1994) ska uppsamlingskärl för avfall placeras och skötas så att de inte ger upphov till lukt eller annan sanitär olägenhet och så att djur inte kan komma in i dem. En torrklosett ska placeras på ett tätt underlag så att den inte medför sanitär olägenhet genom lukt eller förorening av hushållsvatten eller mark. I en toalett ska det dessutom finnas tillräcklig ventilation som ska vara ordnad så att lukt inte kan spridas till andra utrymmen.

Dnr 8321/11.02.02.07/2011

15.11.2011

Den som arrangerar en tillställning är skyldig att sörja för avfallshanteringen på området och tömningen av avfallskärl. Vid tömningen av ett uppsamlingskärl för avfall ska man ta hänsyn till eventuellt skadligt avfall som inte borde finnas i kärlet. Sådant avfall, som kan orsaka olycksrisker och sanitära olägenheter, kan vara glas, nålar, skärande avfall, oidentifierade vätskor och dammande avfall. Av säkerhets- och hygieniskäl bör man undvika att känna på avfall eller avlägsna det för hand.

Man bör notera att antalet avfallskärl ska vara tillräckligt stort under en tillställning med ett stort antal deltagare. Avfallshanteringen för tillställningen kan också ordnas som en avgiftsbelagd service som ett företag i avfallshanteringsbranschen tillhandahåller. I servicen ingår då transport och tömning av avfallskärlet. Om den som arrangerar tillställningen själv levererar avfallskärlet till området, ska arrangören också se till att de transporterats bort och töms, till exempel så att avfallet transporteras till en avfallshanteringscentral. När det är fråga om en tillställning med ett litet antal deltagare och där det inte serveras livsmedel räcker det antagligen med de kommunala offentliga avfallskärl som eventuellt finns på området. Det gäller dock att undvika att avfallskärlet överfylls.

Rengöringen av flyttbara toaletter ordnas ofta som service av ett företag. I servicen ingår då transport av toaletten till platsen samt dess tömning, städning och borttransport. Tömningen av traditionella bajamajor utförs av utbildad personal som genomför uppsugning med en kombinationsbil, varvid toaletten också tvättas och desinficeras. I dagens läge finns det även flyttbara torrklosetter. Tömningsfrekvensen för flyttbara klosetter beror av typen av klosett och typen av produkttank i toaletten.

Hygieniska problem vid tömning av toaletter och avfall kan främst orsakas av smutsiga och dammande arbetsmoment. Andningsskydd hindrar mikrober, endotoxiner, mögel och damm från att nå luftvägarna samt minskar luktolägenheterna. Skyddshandskar förhindrar hudkontakt med skadliga föreningar och eventuella organismer.

Andra bestämmelser som tillämpas på avfallshanteringen vid offentliga tillställningar

Avfallslagen 1072/1993, gäller till och med den 30 april 2012

Enligt avfallslagen (1072/1993) ska det i all verksamhet i mån av möjlighet ses till att det uppkommer så lite avfall som möjligt och att avfallet inte förorsakar avfallshanteringen någon betydande olägenhet eller svårighet och inte hälsan eller miljön någon fara eller skada. Skräp, smuts eller en maskin, en anordning, ett fordon, ett fartyg eller något annat kasserat föremål får inte lämnas i miljön så att det kan förorsaka hälsan någon fara eller skada, osnygghet, förfulning av landskapet, minskad trivsel eller någon annan liknande risk eller olägenhet (*nedskräpningsförbud*). Den som har skräpat ned är skyldig att snygga upp det nedskräpade området. Som nedskräpare betraktas även en arrangör av en nöjeställning eller annan liknande tillställning, om omgivningen blir nedskräpad till följd av tillställningen.

Dnr 8321/11.02.02.07/2011

15.11.2011

Avfallslagen 646/2011, gäller från och med den 1 maj 2012

Bestämmelserna om sanitära olägenheter och miljöolägenheter till följd av avfall samt bestämmelserna om nedskräpning har i hög grad samma innehåll i den nya avfallslagen 646/2011 som i avfallslagen 1072/1993. Enligt den nya lagen får avfallet och avfallshanteringen inte orsaka hälsan eller miljön fara eller skada, medföra nedskräpning, försvaga den allmänna säkerheten eller leda till någon annan därmed jämförbar kränkning av allmänna eller enskilda intressen (AvfallsL 13 §).

I miljön får inte avfall lämnas eller föremål överges eller ämnen släppas ut så att följden kan bli osnygghet, förfulning av landskapet, minskad trivsel, risk för att människor eller djur skadas eller någon liknande risk eller olägenhet (*nedskräpningsförbud*) (AvfallsL 72 §). Arrangören av en offentlig tillställning ska i syfte att förhindra nedskräpning ordna med tillräcklig avfallsinsamling och andra avfallshanteringstjänster på området (AvfallsL 76 §). Insamlingen av avfall bör i möjligaste mån ordnas så att avfallskomponenter som kan materialåtervinnas samlas in åtskilda i enlighet med prioriteringsordningen enligt avfallslagen (AvfallsL 8 och 15 §).

Den som har skräpat ned ska avlägsna det nedskräpande föremålet eller ämnet ur miljön (AvfallsL 73 §). Om den som har skräpat ned försummar sin uppstädningsskyldighet övergår skyldigheten att städa upp på arrangören av en offentlig tillställning i fråga om det område som reserverats för tillställningen och området i dess omedelbara närhet som skräpats ned till följd av tillställningen. Om arrangören av en tillställning försummar sin uppstädningsskyldighet övergår skyldigheten att städa upp på innehavaren av området, om tillställningen arrangeras med hans samtycke (AvfallsL 74 §).

Anmälningsplikt

Enligt 13 § i livsmedelslagen (23/2006) ska en livsmedelsföretagare göra en skriftlig anmälan om en livsmedelslokal till tillsynsmyndigheten i den kommun där livsmedelslokalen är belägen senast fyra veckor innan verksamheten inleds. Anmälan om en livsmedelslokal behöver dock inte göras när de risker som hänför sig till verksamheten är låga och verksamheten äger rum vid sidan om idkande av annan näring eller företagaren är en enskild person eller det inte är fråga om idkande av näring.

När anmälan om en mobil livsmedelslokal har gjorts till den ort där verksamheten inleds, får livsmedelsföretagaren resa omkring till olika tillställningar genom att senast fyra vardagar innan verksamheten inleds underätta tillsynsmyndigheterna i de kommuner där verksamheten bedrivs (LivsmedelsL 15 a §). Närmare bestämmelser om anmälningsförfarandet har utfärdats genom statsrådets förordning om livsmedelstillsyn (420/2011).

Någon motsvarande anmälningsplikt ingår inte i hälsoskyddslagen, utan den kommunala livsmedelstillsynsmyndigheten ska underrätta den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om offentliga tillställningar där det krävs övervakning enligt hälsoskyddslagen. Med stöd av lagen om samarbets-

Dnr 8321/11.02.02.07/2011

15.11.2011

områden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009) är dessa myndigheter verksamma i samma organ, vilket innebär att utbytet av information om offentliga tillställningar som arrangeras bör ske smidigt inom enheten.

I vissa speciella fall (exempelvis utomhuskonserter och utomhusföreläsningar samt utställningar) serveras det inte livsmedel under de offentliga tillställningarna, vilket medför att den kommunala livsmedelstillsynsmyndigheten inte underrättar den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om tillställningarna. För dessa tillställningar gäller dock ofta att det till kommunen ska lämnas en anmälan med stöd av någon annan lag (till exempel anmälan om buller enligt miljöskyddslagen). Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska därför samarbeta aktivt med kommunens övriga myndigheter och aktörer för att få information om sådana tillställningar.

Ytterligare uppgifter ges av överinspektör Päivi Aalto (pai-vi.aalto@valvira.fi, tfn 09-7729 2451).

Ställföreträdare för direktören,
miljöhälsorådet *Merja Vuori*
Merja Vuori

Överinspektör *Päivi Aalto*
Päivi Aalto

Sändlista Regionförvaltningsverken
De kommunala hälsoskyddsmyndigheterna

För kännedom Social- och hälsovårdsministeriet
Miljöministeriet
Livsmedelssäkerhetsverket